

H N B

Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
tel.: 01 45 64 555 / faks: 01 46 10 551, 45 50 726, 46 10 591
teleks: 22 569 / www.hnb.hr / mb 3269817

ODLUKA

O POSTUPKU ODOBRAVANJA METODOLOGIJE ZA ODREĐIVANJE STUPNJA RIZIČNOSTI KREDITNIH INSTITUCIJA PRI IZRAČUNU PREMIJA ZA OSIGURANE DEPOZITE

("Narodne novine", br. 129/2015, 22/2016 i 132/2017- neslužbeni pročišćeni tekst)

Zagreb, siječanj 2018.

1. OPĆE ODREDBE

Predmet Odluke

Članak 1.

Ovom Odlukom pobliže se uređuje:

- 1) postupak odlučivanja o zahtjevu Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka za izdavanje odobrenja za korištenje metodologije za izračun stupnja rizičnosti pojedine kreditne institucije,
- 2) kriteriji koji moraju biti zadovoljeni da bi metodologija bila odobrena,
- 3) rokovi odlučivanja o zahtjevu,
- 4) dokumentacija na temelju koje se odlučuje i koju je potrebno priložiti uz zahtjev,
- 5) dinamika ažuriranja metodologije,
- 6) dobivanje odobrenja na ažuriranu i izmijenjenu metodologiju, te
- 7) izvještavanje prema Hrvatskoj narodnoj banci.

Pojmovi

Članak 2.

Pojedini pojmovi koji se upotrebljavaju u ovoj Odluci imaju sljedeće značenje:

- 1) *Agencija* je Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka.
- 2) *Premija za osigurane depozite (C)* je premija koju je kreditna institucija dužna plaćati za osigurane depozite a koja se temelji na iznosu osiguranih depozita i stupnju rizičnosti pojedine kreditne institucije.
- 3) *Premijska osnovica (CD)* je prosječan iznos osiguranih depozita kreditne institucije za prethodno tromjesečje, a koji se izračunava kao prosjek zadnjeg dana svakog mjeseca u tromjesečju.
- 4) *Premijska stopa (CR)* iznosi 0,08% za svako tromjesečje, odnosno 0,32% godišnje osim ako drugačije odredi Agencija sukladno članku 14. Zakona o osiguranju depozita.
- 5) *Pojedinačni pokazatelj rizika (IRS)* je primarna mjera rizika u pojedinoj kategoriji rizika kreditne institucije transformirana iz originalnih vrijednosti pokazatelja rizika (A) prema graničnim vrijednostima koje osiguravaju njegov raspon od 0 do 100.
- 6) *Zbirna ocjena rizika za kreditnu instituciju (ARS)* je zbroj svih ocjena rizika pojedinačnih pokazatelja rizika prilagođenih za odgovarajuće pondera.
- 7) *Stupanj rizičnosti (ARW)* je mjera rizika pojedine kreditne institucije ocijenjena funkcijskom transformacijom zbirne ocjene rizika za pojedinu kreditnu instituciju, prilagođena za ciklički faktor.
- 8) *Kategorije rizika (z)* za koje se identificiraju pojedinačni pokazatelji rizika su: kapital, likvidnost i izvori financiranja, kvaliteta imovine, poslovni model i upravljanje, mogući gubici za Agenciju.
- 9) *Ciklički faktor (μ)* je koeficijent koji prilagođava iznos ukupnih premija svih kreditnih institucija za referentnu godinu na način da smanjuje ili povećava stupanj rizičnosti kreditne institucije, uzimajući u obzir fazu poslovnog ciklusa te utjecaj procikličkih kretanja na visinu opterećenja za članice sustava osiguranja depozita.
- 10) *Referentna godina* je razdoblje primjene izračuna stupanj rizičnosti kreditne institucije, koje je primjenom metodologije a prema podacima Hrvatske narodne banke izračunala Agencija, a koje traje 12 mjeseci.

Premija za osiguranje depozita

Članak 3.

(1) Premiju za osiguranje depozita za svaku kreditnu instituciju izračunava Agencija svakog tromjesečja kao umnožak premijske osnovice (CD), premijske stope (CR) i stupnja rizičnosti kreditne institucije (ARW).

(2) U izračun stupnja rizičnosti kreditne institucije Agencija će uključiti i ciklički faktor koji mora biti jednak za sve kreditne institucije u referentnoj godini.

(3) Metodologiju za izračun stupnja rizičnosti kreditne institucije izrađuje Agencija temeljem kriterija propisanih ovom Odlukom.

2. KRITERIJI KOJE METODOLOGIJA MORA ZADOVOLJITI

Metodologija za izračun stupnja rizičnosti kreditne institucije

Članak 4.

(1) Metodologija za izračun premije za osigurane depozite temeljene na stupnju rizičnosti mora sadržavati slijedeće elemente:

- a) formulu izračuna premije,
- b) kategorije rizika i pokazatelje rizika i
- c) pondere rizika.

(2) Metodologija mora osigurati da se stupanj rizičnosti kreditne institucije izračunat prema podacima dostavljenim od Hrvatske narodne banke koristi 12 mjeseci.

Formula izračuna

Članak 5.

(1) Formula izračuna iz članka 4. točke a) ove Odluke glasi:

$$C_i = CR \times CD_i \times ARW_i$$

Pri čemu je:

C_i = Godišnja premija kreditne institucije članice sustava osiguranja depozita »i«

CR = Premijska stopa (jednaka za sve institucije članice u određenoj godini)

ARW_i = Stupanj rizičnosti kreditne institucije »i« koja je članica sustava osiguranja depozita pomnožen cikličkim faktorom

CD_i = Osigurani depoziti kreditne institucije »i« članice sustava osiguranja depozita

(2) Premijska stopa (CR) iznosi 0,08% tromjesečno, odnosno 0,32% godišnje. Iznimno, Agencija može odrediti da premijska stopa bude veća ili manja pod uvjetima i na način kako je propisano člankom 14. Zakona o osiguranju depozita.

(3) Ocjena zbirnog rizika kreditne institucije »i« (ARS_i) se izračunava zbrajanjem svih ocjena rizika pojedinačnih pokazatelja prilagođenih za odgovarajuće pondere (IRS_i). Pri određivanju ocjene zbirnog rizika (ARS_i) potrebno je osigurati da izabrana metoda u potpunosti razlikuje rizičnost svake pojedine kreditne institucije sukladno vrijednosti njezinih pokazatelja (A) prema sljedećoj formuli:

$$IRS_j = \begin{cases} 100 & A_j > a_j \\ 0 & A_j < b_j \\ \frac{A_j - b_j}{a_j - b_j} \cdot 100 & b_j \leq A_j \leq a_j \end{cases}$$

pri čemu je $j=1, \dots, n$, a veća vrijednost pokazatelja označava rizičniju kreditnu instituciju

ili

$$IRS_j = \begin{cases} 0 & A_j > a_j \\ 100 & A_j < b_j \\ \frac{a_j - A_j}{a_j - b_j} \cdot 100 & b_j \leq A_j \leq a_j \end{cases}$$

pri čemu je $j=1, \dots, n$, a niža vrijednost pokazatelja označava rizičniju kreditnu instituciju.

Granične vrijednosti pojedinog pokazatelja A_j (a_j i b_j) trebaju biti jednake za sve kreditne institucije te osigurati dovoljnu osjetljivost pri razlikovanju kreditnih institucija prema pokazateljima rizika, regulatornim zahtjevima i povijesnim podacima.

(4) Stupanj rizičnosti za kreditnu instituciju »i« (ARWi), članicu sustava osiguranja depozita, dodjeljuje se na temelju ocjene zbirnog rizika za tu kreditnu instituciju (ARSi) primjenom transformacijske funkcije sljedećeg oblika:

$$ARW_i = \{75 + (150 - 75) \times [1 - \log_n(n - (n - 1) \times ARS_i)]\} \times \mu; \text{ za } n \in N \text{ takav da je } n \geq 10$$

(5) Raspoređivanje ocjene zbirnog rizika (ARSi) na stupanj rizičnosti (ARWi) treba onemogućiti dodjelu iste rizične kategorije svim kreditnim institucijama članicama sustava osiguranja depozita, ako imaju znatno različite profile rizičnosti. Međutim, to ne znači da se u svakoj referentnoj godini mora nužno upotrijebiti puni interval i kreditnim institucijama dodijeliti ARW koji odgovara najnižim i najvišim točkama tog intervala.

(6) Pri kalibraciji graničnih vrijednosti i transformacijske funkcije iz stavaka 3. i 4. ovoga članka, Agencija će upotrijebiti relevantne povijesne podatke o kreditnim institucijama koje su bile u statusu da propadaju ili da će vjerojatno propasti, o stopama povrata sredstava Agencije, te informacije o regulatornim i institucionalnim promjenama.

(7) Ciklički faktor (μ) određuje Hrvatska narodna banka za svaku kalendarsku godinu uzimajući u obzir fazu poslovnog ciklusa te utjecaj procikličkih kretanja na visinu opterećenja za kreditne institucije.

(8) Hrvatska narodna banka dostavit će podatak o visini cikličkog faktora do 15. svibnja tekuće godine za prethodnu godinu, a koji će Agencija koristiti za izračun stupnja rizičnosti u sljedećoj referentnoj godini.

Odredbom članka 1. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o postupku odobravanja metodologije za određivanje stupnja rizičnosti kreditnih institucija pri izračunu premija za osigurane depozite ("Narodne novine", br. 132/2017), koji je stupio na snagu 6. siječnja 2018., promijenjen je stavak 4.

Temeljni pokazatelji rizika

Članak 6.

(1) Izračun stupnja rizičnosti (ARWi) za pojedinačnu kreditnu instituciju treba se temeljiti na nizu pokazatelja rizika (A) iz svake od sljedećih kategorija (z):

- a) kapital,
- b) likvidnost i izvori financiranja,
- c) kvaliteta imovine,
- d) poslovni model i upravljanje rizicima i
- e) mogući gubici za sustav osiguranja depozita.

(2) Svaka od kategorija iz stavka 1. ovoga članka uključuje temeljne pokazatelje rizika navedene u Prilogu 1 ove Odluke.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, određeni temeljni pokazatelj može biti isključen i zamijenjen drugim, pri čemu će Agencija voditi računa da je predloženi zamjenski pokazatelj najprimjereniji, te da osigurava da pokazatelj adekvatno odražava rizike koje kreditne institucije predstavljaju za sustav.

Dodatni pokazatelji rizika

Članak 7.

(1) Pored temeljnih pokazatelja iz članka 6. ove Odluke, u izračun ARWi mogu se uključiti i dodatni pokazatelji rizika, ako su relevantni za utvrđivanje stupnja rizičnosti kreditnih institucija.

(2) Dodatni pokazatelji rizika će se razvrstati u odgovarajuće kategorije iz članka 6. stavka 1. ove Odluke.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, ako dodatni pokazatelj ne odgovara opisu nijedne od navedenih kategorija, isti će biti uključen u kategoriju »Poslovni model i upravljanje rizicima«.

(4) Dodatni pokazatelji rizika upotrijebljeni u metodi izračuna trebaju obuhvaćati dostatno širok spektar izvora rizika, a odabir pokazatelja rizika treba uskladiti s najboljim praksama upravljanja rizikom i s postojećim bonitetnim zahtjevima.

Vrijednost pokazatelja

Članak 8.

(1) Vrijednosti pokazatelja rizika iskazuje se za svaku kreditnu instituciju na pojedinačnoj osnovi.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, vrijednost pokazatelja rizika iskazuje se na konsolidiranoj odnosno potkonsolidiranoj osnovi ako je kreditna institucija članica grupe sukladno člancima 7., 8. ili 21. Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL L 176, 27. 6. 2013.), od Hrvatske narodne banke dobila izuzeće od ispunjavanja kapitalnih zahtjeva i/ili zahtjeva za likvidnost na pojedinačnoj osnovi.

(3) Za izračun vrijednosti pokazatelja rizika koriste se podaci na temelju revizorskih izvješća.

Ponderi za pokazatelje rizika

Članak 9.

- (1) Zbroj pondera dodijeljenih svim pokazateljima rizika po svim kategorijama treba biti jednak 100%.
- (2) Ponder određenog pokazatelja rizika mora biti dodijeljen sukladno definiranim minimalnim ponderima odnosno rasponima navedenim u Prilogu 1. ove Odluke.
- (3) Zbroj minimalnih pondera navedenih u Prilogu 1 ove Odluke može biti u rasponu od 86,5% do 93,5%. Preostalih 6,5% do 13,5% fleksibilnih pondera (FP) potrebno je rasporediti na dodatne pokazatelje.
- (4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, u slučaju da nema dodatnih pokazatelja ili da raspoređeni fleksibilni ponderi iz stavka 3. ovoga članka nisu iscrpili maksimalnu zbirnu vrijednost fleksibilnih pondera, ostatak (neraspoređenih) pondera se raspoređuje na temeljne pokazatelje u jednakom omjeru raspoređivanja minimalnih pondera po temeljnim pokazateljima.

3. POSTUPAK ODLUČIVANJA O ZAHTJEVU ZA ODOBRENJE METODOLOGIJE I DOKUMENTACIJA KOJU JE POTREBNO PRILOŽITI

Zahtjev za izdavanje prethodnog odobrenja

Članak 10.

- (1) Zahtjev za izdavanje prethodnog odobrenja za korištenje, odnosno izmjenu metodologije za izračun stupnja rizičnosti kreditne institucije Agencija podnosi Hrvatskoj narodnoj banci.
- (2) Uz zahtjev za izdavanje odobrenja Agencija je dužna priložiti:
- opis načina izračuna stupnja rizičnosti za svaku pojedinu kreditnu instituciju, pokazatelje rizika, granične vrijednosti, pondere i transformacijsku funkciju koje pri tome koristi,
 - simulaciju izračuna stupnja rizičnosti za svaku pojedinu kreditnu instituciju za tekuću godinu sukladno dostavljenoj metodologiji i
 - datum planiranog početka primjene metodologije.
- (3) Hrvatska narodna banka može od Agencije zatražiti nadopunu zahtjeva i dostavu dodatnih dokumenata, podataka i informacija koje su potrebne za odlučivanje o zahtjevu za odobrenje metodologije.
- (4) Hrvatska narodna banka će u roku od 90 dana od dana dostave potpunog zahtjeva provest postupak izdavanja odobrenja.
- (5) Hrvatska narodna banka može zatražiti Agenciju da prezentira način izračuna stupnja rizičnosti i premija za kreditne institucije sukladno dostavljenoj metodologiji.

Izdavanje odobrenja za korištenje metodologije

Članak 11.

(1) Hrvatska narodna banka izdat će odobrenje za korištenje metodologije za izračun stupnja rizičnosti kreditne institucije ako dostavljena metodologija ispunjava sve sljedeće uvjete:

- metodologija ispunjava sve kriterije propisane Glavom 2. ove Odluke,
- primjena metodologije ne dovodi do plaćanja nerazmjernog iznosa premija u odnosu na stupanj rizičnosti kreditne institucije i
- primjena metodologije neće negativno utjecati na financijsku stabilnost Republike Hrvatske.

(2) Ako u postupku ocjene metodologije Hrvatska narodna banka utvrdi da metodologija za koju se traži odobrenje ima nedostataka pozvat će Agenciju da u primjerenom roku koji ne može biti duži od 60 dana otkloni nedostatke.

(3) Ako Agencija ne otkloni nedostatke sukladno pozivu iz stavka 2. ovog članka Hrvatska narodna banka odbit će zahtjev i pri tome obrazložiti razloge odbijanja.

(4) Ako Hrvatska narodna banka odbije ili odbaci zahtjev iz članka 10. ove Odluke Agencija je dužna podnijeti novi zahtjev u roku od 30 dana od dana dostave rješenja.

(5) Postupak odlučivanja o novom zahtjevu provest će se u skladu s odredbama ovoga članka.

4. IZVJEŠTAVANJE HRVATSKE NARODNE BANKE I DINAMIKA AŽURIRANJA METODOLOGIJE

Izvještavanje

Članak 12.

(1) Agencija najmanje jednom godišnje izvješćuje Hrvatsku narodnu banku o primjeni metodologije na način da dostavi izračune stupnja rizičnosti svake kreditne institucije za tekuću godinu, pokazatelje rizika, granične vrijednosti i pondere koje pritom primjenjuje te podlogu za izračun stupnja rizičnosti na kompaktnom disku – CD u programu Microsoft Excel.

(2) Izvješće se podnosi najkasnije do 30. lipnja tekuće godine.

Odredbom članka 2. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o postupku odobravanja metodologije za određivanje stupnja rizičnosti kreditnih institucija pri izračunu premija za osigurane depozite ("Narodne novine", br. 132/2017), koji je stupio na snagu 6. siječnja 2018., promijenjen je stavak 1.

Izmjena metodologije i ukidanje odobrenja

Članak 13.

(1) Odobrenje izdano u skladu sa člankom 11. ove Odluke prestaje vrijediti protekom dvije godine od datuma početka primjene metodologije.

(2) Agencija je dužna tri mjeseca prije prestanka važenja odobrenja podnijeti Hrvatskoj narodnoj banci zahtjev za obnovu odobrenja.

(3) Postupak obnove odobrenja će se provesti sukladno odredbama kojima se uređuje postupak za izdavanje prethodnog odobrenja iz članka 10. i 11. ove Odluke.

(4) Nakon prestanka valjanosti odobrenja smatra se da je stupanj rizičnosti kreditne institucije jednak stupnju rizičnosti utvrđenom za posljednje razdoblje za kreditnu instituciju u kojem se primjenjivala metodologija s time da stupanj rizičnosti ne može biti veći od 100%.

5. POVJERLJIVOST PODATAKA I OBJAVA METODOLOGIJE

Povjerljivost podataka i informacija

Članak 14.

Hrvatska narodna banka i svi zaposlenici Hrvatske narodne banke odnosno Agencija i svi zaposlenici Agencije dužni su sve podatke i informacije koje međusobno razmjenjuju, radi potrebe izrade metodologije za izračun stupnja rizičnosti, čuvati kao povjerljive te ih bez prethodne pisane suglasnosti neće objaviti ili učiniti dostupnim trećim osobama, a sve sukladno odredbama Zakona o osiguranju depozita i Zakona o kreditnim institucijama.

Objava metodologije

Članak 15.

(1) Agencija će javno objaviti opis metode izračuna, uključujući i pokazatelje rizika.

(2) Agencija će na zahtjev pojedine kreditne institucije dostaviti rezultate klasifikacije rizika i njezinih sastavnica za tu kreditnu instituciju.

6. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanj rizičnosti do odobrenja metodologije

Članak 16.

(1) Zahtjev za izdavanje prethodne suglasnosti za prvo korištenje metodologije za izračun stupnja rizičnosti kreditne institucije Agencija podnosi Hrvatskoj narodnoj banci najkasnije do 31. prosinca 2015.

(2) Smatra se da je stupanj rizičnosti kreditne institucije 100% sve dok Hrvatska narodna banka ne odobri Agenciji upotrebu metodologije za izračun stupnja rizičnosti kreditne institucije.

(3) Smatra se da je iznos cikličkog faktora jedan sve dok Hrvatska narodna banka prvi puta ne odredi ciklički faktor temeljem ovlaštenja iz Glave 2. ove Odluke.

Stupanje na snagu

Članak 17.

Ova Odluka stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

(Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o postupku odobravanja metodologije za određivanje stupnja rizičnosti kreditnih institucija pri izračunu premija za osigurane depozite ("Narodne novine", br. 132/2017))

Članak 5.

Ova Odluka stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

PRILOG 1.

TEMELJNI POKAZATELJI PO KATEGORIJAMA RIZIKA I PRIPADAJUĆI PONDERI*

Područje rizika (z) i pokazatelj rizika (A)	Opis	Minimalni ponder/raspon (MP)	Fleksibilni ponder/raspon (FP)
Kapital		18%	
Omjer kapitala i imovine	Brojnik: Regulatorni kapital Nazivnik: Ukupna neto imovina (neto imovina i klasične izvanbilančne stavke)	9%	
Stopa redovnog osnovnog kapitala	Brojnik: Redovni osnovni kapital Nazivnik: Ukupan iznos izloženosti riziku	9%	
Likvidnost i izvori financiranje		18%	
Koeficijent likvidnosne pokrivenosti	Brojnik: Likvidna imovina Nazivnik: Neto likvidni odljevi	9%	
Omjer kredita i depozita	Brojnik: Krediti nefinancijskom sektoru Nazivnik: Depoziti nefinancijskom sektoru	9%	
Kvaliteta imovine		23% - 29%	
Omjer neprihodujućih kredita	Brojnik: B i C bruto krediti Nazivnik: Ukupni bruto krediti	13%	
Pokrivenost neprihodujućih kredita	Brojnik: ispravci vrijednosti za B i C kredite Nazivnik: B i C bruto krediti	10% - 16%	
Poslovni model i upravljanje		14,5% - 15,5%	
Implicitna stopa rizičnosti imovine	Brojnik: Iznos izloženosti ponderiran rizikom Nazivnik: Ukupna imovina (neto imovina i klasične izvanbilančne stavke)	6,5%	
Povrat na aktivu	Brojnik: Neto dobit Nazivnik: Neto imovina Napomena: uzima se prosjek 2 godine	6,5%	

Indikator niskorizičnog sektora	Binarna vrijednost: 1=kreditna institucija pripada niskorizičnom sektoru; 0=kreditna institucija ne pripada niskorizičnom sektoru	1,5%-2,5%	
Mogući gubici za Agenciju		13%	
Udjel neopterećene imovine u osiguranim depozitima	Brojnik: Neopterećena imovina Nazivnik: Osigurani depoziti	13%	
Zbroj		86,5% – 93,5%	6,5% – 13,5%

*Pokazatelji se odnose na kraj razdoblja (31.12. referentne godine), osim ako drukčije nije naznačeno

Odredbom članka 3. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o postupku odobravanja metodologije za određivanje stupnja rizičnosti kreditnih institucija pri izračunu premija za osigurane depozite ("Narodne novine", br. 132/2017), koji je stupio na snagu 6. siječnja 2018., promijenjen je pokazatelj Koeficijent likvidnosne pokrivenosti i pripadajući Opis pokazatelja.

Odredbom članka 4. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o postupku odobravanja metodologije za određivanje stupnja rizičnosti kreditnih institucija pri izračunu premija za osigurane depozite ("Narodne novine", br. 132/2017), koji je stupio na snagu 6. siječnja 2018., promijenjen je naziv pokazatelja Pokrivenost neprihodujućih kredita.